

Lluís Calvo **narrador i poeta**

"No m'interessa la versemblança"

Poesia, novel·la, assaig: Lluís Calvo ho abraça tot i amb gran domini. Si no fa gaires dies era *Llegat rebel*, un poema-ri excel·lent, intens, apassionant, on reflexiona sobre l'ús que ha de fer el poeta de la tradició entesa en el seu sentit més ampli, ara és una novel·la extraordinària: *L'endemà de tot*. Un grup d'amics que viuen a la Barcelona més vella, tancada entre les muralles romanes i les muralles medievals –el Raval, el Barri Gòtic, la Ribera–, lluiten per sobreviure amb una certa dignitat i ens fan pensar sobre l'amor, la mort, la bogeria, el sexe, el pas del temps... en definitiva, sobre la vida.

'L'endemà de tot' no és una novel·la fàcil de classificar, ni per la forma ni pel contingut.

Això mateix ho deia, fa uns dies i amb unes altres paraules, en Jordi Marrugat: és una novel·la a la contra. Si és així tampoc no hi havia per la meua banda una voluntat d'anar a la contra, senzillament m'ha sortit així. El que he intentat és sortir d'aquelles etiquetes que m'havien penjat en el sentit que feia novel·les d'idees. Aquí he alleugerit la càrrega filosòfica, que hi és, però filtrada a través del llenguatge aparentment col·loquial del protagonista que narra la novel·la. Però les idees hi són i es van escolant al llarg de l'obra.

Hi ha una idea que predomina: la transformació, el canvi. Canvien els personatges, canvia la ciutat. La culminació és la Silene, un home que se sent dona, o una dona amb cos d'home.

La Silene és el personatge transsexual que es fa la forta i és feble; i efectivament viu unes transformacions; però això és comú a tots els personatges: tots comencen d'una manera i acaben d'una altra.

Els altres personatges canvien, és cert, però en la Silene el canvi és en ella mateixa.

Sí, porta el canvi en el cos.

Per això és el personatge més simbòlic de tota la novel·la. És la transformació personificada. Simbolitza els canvis que pateix la ciutat?

Hi ha un cos-ciutat que és Barcelona, amb els seus òrgans: bars, locals, carrers. Són òrgans d'un cos que es van extirpant, que es regeneren i a vegades moren, que és el que hauríem d'evitar en el cas de Barcelona. I després hi ha aquest canvi personificat en un cos que seria el de Silene, que és dona però al mateix temps és home; és catalana però al mateix temps és brasilera; i que voldria deixar el tipus de vida

que fa però el continua mantenint per raons econòmiques. A la novel·la passen molts canvis, moltes transformacions, a vegades vistosos i accelerats. Per exemple, el canvi d'en Villarrasa és més atropellat, seria el canvi d'un heroi modern: li passen moltes coses i al final aquestes coses s'acaben dramàticament; veus com la vida d'en Villarrasa cau en un pendent i penses "aquest s'estavellarà" i al final s'estavella... En canvi la Silene seria un tipus de canvi més postmodern, d'un cos que habita un altre. També hi ha una posada en qüestió de la idea de gènere.

Em vaig concentrar molt en la construcció, en la forma

Els personatges viuen tancats en una ciutat closa i tot plegat crea un ambient de reclusió. Aquesta Barcelona que es mor, que canvia, que no hem de deixar morir, és només aquesta o també la que hi ha fora de les muralles?

Aquest espai narratiu tan tancat, encerclat per muralles, està en relació a limitar o no fer molt evident la qüestió de les idees. Em vaig

L'endemà de tot ens llevarem en una Barcelona desconeguda

concentrar molt en la construcció, en la forma, en com havia de ser la novel·la. He volgut que fos estilísticament molt coherent; és un bloc de formigó des del principi fins al final, amb els diàlegs integrats. Potser el fet de ser una novel·la a la contra ha acabat filtrant-se en la forma. Dec tenir tendència a narrar d'una manera diferent, però no ho faig d'una manera explícita, sinó que és inconscient. No em ve de gust fer una novel·la costumista amb diàlegs insípidos, aquests ja els escoltem als supermercats; reconec que pot tenir la se-

va gràcia i hi ha escriptors que ho han fet molt bé, però no és la meua manera de narrar. Aquest encerclar en muralles és la conseqüència del model formal que he triat; és a dir, acotar un espai. En altres novel·les passen moltes coses, peripècies, viatges; aquí no. Un text també imposa les seves cledes i tanques que un lector ha de saltar per construir-se el seu referent a partir del que l'autor ha encerclat; surts d'allà i tens tot un univers. Tancar els personatges en un espai és un recurs, entre formal i retòric, per fer que no es desviïn a altres llocs. Aquesta reclusió és com una metàfora o una al·legoria encadenada de les reclusions que tots els ciutadans patim, i més en aquests temps en què tothom té muralles, tant personals com socials, i aquests personatges tenen aquest doble vessant.

Per això són marginals? Sense feina, sense cobrar l'atur, vivint en habitacions rellogades, coquetejant amb les drogues...

Són quotidians però amb trets... exacerbats. Et puc assegurar que són una mostra del ciutadà mitjà, avui dia, al Raval i a moltes altres parts de Barcelona.

Parlem dels personatges: Onelli, l'argentí, i la seva obsessió per teoritzar la realitat.

Diuen, i en part és cert, que darrere de cada argentí, sigui taxista, manobre o professor universitari, hi ha un filòsof. He agafat aquest tòpic, l'he omplert de contingut i l'he dotat d'una personalitat que desperta una certa simpatia en el lector. És un dels personatges clau. Teoritza i filosofa sobre tot. A mi m'agrada molt el pensament i la filosofia, i necessitava aquest Onelli.

Et serveix l'Onelli per explicar-te a través d'ell?

Sí, però hi ha força idees expressades col·loquialment a través d'altres personatges. En Soterés és una línia més *heavy* de veure el món, més destraler, però que de tant en tant diu veritats com temples. El mateix Giralt, dubitatiu, amb tota la seva confusió, també té la seva part de pensament, però el gran filòsof de la novel·la és Onelli. Tot i això les idees de la novel·la són concretes, viscudes per qualsevol ciutadà mínimament conscient. He volgut fugir de qualsevol abstracció. Aquí la realitat dicta les concepcions. I els personatges van descalços per no perdre mai el contacte amb les llambordes i l'asfalt.

En Soterés és un fotògraf professional que no compra el diari que publica les seves fotogra-



L'ENDEMÀ DE TOT
Lluís Calvo

Editorial: Raig Verd
Barcelona, 2014
Pàgines: 224
Preu: 16,50 euros

fies; no veu la realitat directament, la veu a través d'una càmera. I només li interessa la realitat quan està desenfocada...

A ell no li agrada la realitat que viu, no li agrada com s'ha transformat el barri, no li agrada la Barcelona de postal i de parc temàtic, i el que li proporciona la màquina es poder emmarcar just allò que li crida l'atenció, que l'atrau. Tot el que no està a la càmera desapareix, no li cal. És una forma de focalització de pensament a través d'un artefacte, en aquest cas d'una càmera. És un dels personatges més agressivament en contra d'aquest model de ciutat, de la marca Barcelona.

En Villarrasa és declarat boig per un psiquiatre, però el seu pecat, la seva malaltia, és cercar l'amor...

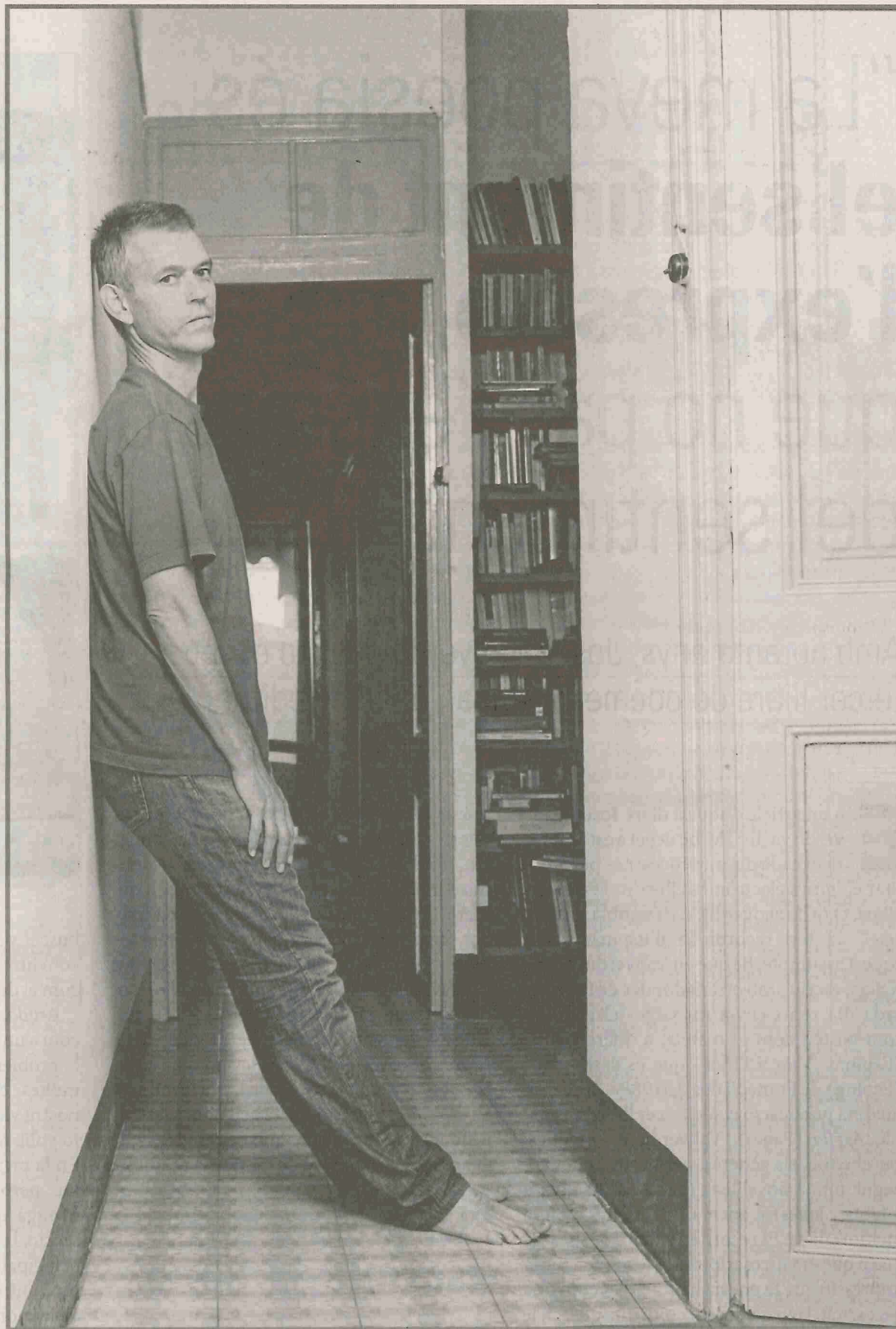
És el personatge que mor per amor. És com un trobador, o un cavaller a l'estil de Lohengrin. Té un ideal de l'amor absolutament enfollit perquè no té cap base i construeix la seva paranoia en funció d'uns esquemes mentals que només existeixen en el seu cervell. És una reflexió entre la virtualitat i el que existeix de manera física. Un dels recursos d'en Villarrasa per vehicular el seu amor és a través del Youtube. Què haurien fet els trobadors si haguessin tingut Youtube i haguessin pogut veure la seva aimia a través de la cibernètica? És molt entranyable, en Villarrasa.

Hi ha res que volguessis evitar?

Sí, els retrets del mal lector, com la versemblança, un concepte que no m'interessa gens. Crec que la versemblança és dins el text i prou, no té per què reflectir el món amb conceptes cartesians. Totes les bastides imaginatives que puguem construir es formulen a base de combinar els elements de la realitat d'una manera més o menys versemblant, però a partir d'elements de la realitat. El surrealisme de Dalí o de Chirico es forma a partir d'objectes reals. La versemblança és el temps, és la construcció. Per això vaig acostar el Villarrasa cap a la bogeria. Hi ha més Villarrases que persones equilibrades, el que passa és que la gent no confessa les seves bogeries. A la novel·la es planteja un qüestionament de la follia. Entraríem en un debat important, partint de Foucault. Qui és boig i qui no és boig?

En Giralt és el narrador i sembla com si no trobés el seu lloc però es fes un embolic enorme...

En Giralt és un buscavides i té prou sentit de l'humor per entendre el que passa pel cap dels seus amics, i també té força empatia i un cert sentit crític envers els altres. A mi el que m'agrada d'en Giralt és que explica tot el que passa filtrat absolutament per la seva subjectivitat: ell ens diu com són els amics, com és



Barcelona, què és el que li succeeix. Tot passa per ell. Aquesta manera de narrar la utilitza magistralment Thomas Bernhard.

De fet, els diàlegs els explica en Giralt.

Bernhard ho sap fer molt bé i de manera humorística: un narrador explica un diàleg i intervé una persona que té al costat, però aquesta persona que té al costat parla d'algú que no està present i aquest que no està present parla d'un altre... Cadascú explica els fets a partir de la seva subjectivitat, no tenim una visió objectiva. És l'aplicació del principi de la incertesa de Heisenberg a la narrativa. No hi ha una realitat estricta, en funció de l'observador s'obtiniran uns resultats o uns altres, i aquí l'observador és en Giralt.

En algun moment m'ha semblat intuir una certa referència a Proust.

Efectivament. Si Proust s'atura en la descripció de la seva infantesa a partir d'una magdalena, en Giralt sent la necessitat de recordar el temps passat contemplant una dona estenent roba al balcó. Proust és un referent, però també W.G. Sebald i Robert Walser.

Per què la nota final explicant que alguns dels llocs on transcorre la novel·la ja no existeixen?

Els escenaris de la novel·la són reals. Com a autor he establert vincles amb aquests locals. La sastreria Amat, que era un lloc fascinant, s'ha perdut, com el bar Andorrana i el Pollo Montesco. Precisament ara som al mig d'un debat públic sobre alguns locals emblemàtics que estan desapareixent per donar pas a botigues anodines. L'endemà de tot potser ens llevarem en una Barcelona que ja no reconeixem. I tot, llavors, serà diferent. *

Lluís Calvo

a casa seva
CARLES MERCADER

Perfil

Tot i ser nascut a Saragossa, el 1963, Lluís Calvo es considera poeta i narrador català. Té formació de geògraf, però sempre ha treballat en el camp de la gestió cultural. Autor prolífic, des del 1987 ha signat dinou títols de poesia, quatre novel·les, dos assajos i una vintena d'estudis literaris. Tot plegat li ha valgut una dotzena de premis, entre els quals l'Amadeu Oller, el Martí i Pol, el dels Jocs Florals de Barcelona i el de la Crítica Serra d'Or.